

Specialitetsföreningarnas inflytande i Läkarförbundet måste öka

Läkarförbundet skulle mycket bättre kunna leva upp till sina visioner och mål för professionens, och patienternas, inflytande över vården. En väg vore att fokusera tydligare på de professionella frågorna för att både kunna ge patienterna den bästa vården och samtidigt bidra till utformningen av god arbetsmiljö och värlönlade positioner. Detta kräver dock att specialitetsföreningarnas kompetens och resurser tas i anspråk bättre, framhåller företrädare för 18 specialitetsföreningar.

Paragraf 1 i Läkarförbundets stadgar säger att förbundet ska främja medlemmarnas utbildningsmässiga och vetenskapliga intressen samt befördra hälso- och sjukvårdens ändamålsenliga utveckling. I förbundets vision nummer 11 finns bland målen att stärka professionens och patienternas inflytande över vården. Hur uppfyller då förbundets organisation och hittillsvarande arbete dessa mål?

Patienterna, vården och läkarna

I en nyligen genomförd studie undersöktes hur kontakten fungerade med

100 olika specialitetskliniker ur ett patientperspektiv [1]. Resultaten var nedslående, eftersom det var svårt för patienterna att få kontakt, många blev illa bemötta och väntetiderna var ofta för långa.

Det är väl dokumenterat att allt mindre läkartid ägnas patienter [2], samtidigt som olika administrativa pålagor tar allt större tid. Trots att den stora majoriteten läkare trivs med sitt arbete så visar en aktuell översyn från Arbetsmiljöverket att alarmerande många läkare upplever stress, tidsbrist och dålig ledning [3]. Yrkesrollen som chef måste också utvecklas eftersom omsättningen av

Med en tydligare och mer påverkande roll i Läkarförbundet för specialitetsföreningarna kan frågan om läkarprofessionens roll i framtidens sjukvård för patienternas bästa drivas ur ett avnämarperspektiv.

chefer är för stor. Ett exempel på detta gäller verksamhetschefer på medicinkliniker, där mer än hälften varit förordnade i högst tre år [4]. Vilken är då bilden av Läkarförbundet ur allmänhetens perspektiv?

Läkarförbundet i medierna

En sökning på Internet visade för sökorden Läkarförbundet i kombination med patient 11 500 träffar. För motsvarande sökning med Vårdförbundet och patient erhöles 19 800 träffar. En genomgång av Dagens Nyheters pressarkiv från 1992 och framåt gav 245 träffar för Läkarförbundet. En granskning av de 50 senaste träffarna visade att det i 27 procent rörde sig om professionella frågor som ligger inom specialitetsföreningarnas intresseområden. I endast 13 procent fanns en direkt koppling till patienter. För motsvarande sökning gällande Vårdförbundet blev det 233 träffar, och 24 procent av de senaste träffarna var kopplade till patientfrågor, ofta med ett

BJÖRN FAGERBERG

avgående ordförande, representantskapet för specialitetsföreningarna; överläkare, professor, Medicin Sahlgrenska, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg
bjorn.fagerberg@wlab.gu.se

SVEN ABRAHAMSSON

Svensk handkirurgisk förening

GUNNAR AHLBORG JR

Svensk yrkes- och miljömedicinsk förening

GÖRAN BERG

Svensk förening för obstetrik och gynekologi

ANNIKA EKLUND-GRÖNBERG

Svensk förening för allmänmedicin

TOMAS BREMELL

Svensk reumatologisk förening

LARS GELANDER

Svenska skolläkarföreningen

GUNNAR GÖTHBERG

Svensk barnkirurgisk förening

MATS HOLMSTRÖM

Svensk förening för otorhinolaryngologi, huvud- och halskirurgi

KENTH JOHANSSON

Svensk kirurgisk förening

SIGGA KALMAN

Svensk förening för anestesi och intensivvård

OLLE LARKÖ

Svenska sällskapet för dermatologi och venerologi

LASSE LARSSON

Svensk förening för klinisk neurofysiologi

OLLE NILSSON

Svensk ortopedisk förening

HANS RINGERTZ

Svensk förening för medicinsk radiologi

MATS ROMAN

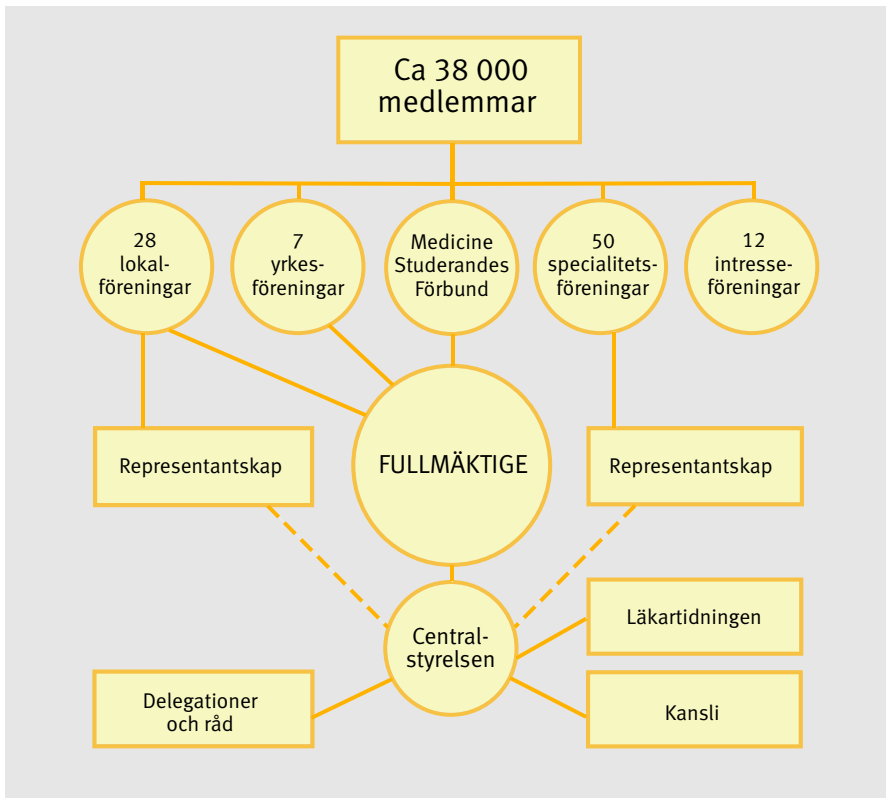
Svensk internmedicinsk förening

DICK STOCKELBERG

Svensk förening för hematologi

INGER UHLÉN

Svensk medicinsk audiologisk förening

Figur 1. Läkarförbundets organisation.

innehåll som rapporterade positiva insatser och initiativ.

Vid lokal- och specialitetsföreningarnas gemensamma representantskapsmöte i januari i år diskuterades bilden av Läkarförbundet i medierna. Från externa deltagare gavs en bister bild av förbundet som konservativt, revirhävande och i förvånansvärt liten utsträckning aktör för vårdens avnämare, dvs patienterna. Andra förbund ansågs ha en mycket mer utåtblickande strategi.

Sammantaget pekar detta på att Läkarförbundet i sitt arbete mer måste utgå från ett perspektiv som gäller patienter och rent professionella frågor, dvs kontaktytor och kompetenser som måste inkludera specialitetsföreningarnas resurser. I Norge har dessa insikter för länge sedan lett till att specialitetsföreningarna har ett tiotal platser i norska läkarförbundets motsvarighet till fullmäktige.

Specialitetsföreningarna i förbundet

Som framgår av organisationstablan i Figur 1 representerar visserligen specialitetsföreningarna medlemmarnas specialiteter, men har annars ingen formellt beslutande position i förbundet. Specialitetsföreningarna får alltså inte delta i fullmäktigebeslut och har inget säte i centralstyrelsen. Yngreförbundet

(Sylf) har rätt att utse en representant att närvara vid centralstyrelsens möten, men inte ens den rätten har specialitetsföreningarna. Samtidigt svarar specialitetsföreningarna för stora och tunga arbetsuppgifter som i högsta grad påverkar förbundets arbete och medlemmarnas vardag:

- Formulerar målbeskrivningar, deltar i utformningen av vårdprogram och kvalitetsutvärderingsprogram
- Organiserar stor utbildningsverksamhet
- Har patientkontakter via patientföreningarna
- Har ett forskningsperspektiv som ger en ingång till framtidens sjukvård och den starka utveckling som påverkar många av samhällets sektorer
- Är med och besvarar olika remisser (förbundet har besvarat 65 remisser sedan mars 2003).

Läkarförbundet ur medlemsperspektiv

Idag ska en medlem tillhöra en lokal- och en yrkesförening och får tillhöra en specialitetsförening. Om en medlem tillhör flera yrkesföreningar får han/hon meddela vilken som väljs. Ur ett medlemsperspektiv torde det upplevas som rimligt att representeras av de delföreningar som bäst lever upp till de egna kraven och behoven. Vilken inställ-

ning kan medlemmarna här ha avseende specialitetsföreningarnas roll?

Vägen framåt – ett förslag

Specialitetsföreningarna måste få en tydligare och mer påverkande roll i Läkarförbundet med målet att få professionella frågor att tydligare påverka det framtida arbetet. De svåra frågorna om läkarprofessionens roll i framtidens sjukvård för patienternas bästa kan då drivas ur ett avnämaperspektiv, som blir en mycket bättre grund för dialog, mediegehör och beslut.

Frågan om specialitetsföreningarnas representation i fullmäktige har varit kontroversiell av olika skäl. Vi måste samla alla våra inriktningar och resurser så att arbetet för patienterna och professionen kan genomföras med största möjliga kraft. Med ett sådant synsätt är det självklart att Läkarförbundets arbete ska genomföras av lokal- och yrkesföreningar i samverkan med specialitetsföreningarna, som framförallt svarar för de aspekter av läkaryrket som engagerar allmänhet och massmedierna, dvs professionella frågor som rör klinisk verksamhet, patientkontakter och utveckling.

Naturligtvis inser vi problemet med hur specialitetsföreningarna skall representeras i Läkarförbundets organisation av olika delföreningar. Specialitetsföreningarnas representantskap skulle t ex kunna utgöra en valkorporation som har att utse ett lämpligt avvägt antal representanter till fullmäktige. Ett annat alternativ är att specialitetsföreningarna via sitt representantskap ges möjlighet att vara aktivt representerade i Läkarförbundets centralstyrelse och att ett inflytande kan utövas den vägen.

Det vore också av värde att undersöka vad Läkarförbundets medlemmar anser om specialitetsföreningarnas roll. Vår mening är att dessa frågor bör beredas och tas upp till en bred och djup diskussion för att modernisera förbundets arbete.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

REFERENSER

1. Dagens Nyheter 050111.
2. Dagens Nyheter 031127.
3. Arbetsmiljöverket. Korta sifferfakta 10.2005.
4. Verksamhetsuppföljning inom internmedicin 2004 (www.SIM.nu).

Fler debattinlägg på sidan 1336.